

Mjehurići vremena

Paul O'Grady

Mogu li današnji roditelji pobijediti u utrci s vremenom ukoliko pokušaju utjecati na način na koji ga provode sa svojom djecom; možemo li priznati da smo ponekad, iako 'ovdje', ustvari na nekom drugom mjestu? U kojoj mjeri je medijski nametnuto 'usavršavanje' naših društava otežalo roditeljski zadatak?

Prije izvjesnog vremena jedan mi je novinar postavio vrlo zanimljivo pitanje – pitao me što sam naučio od svog sina. Zbog ovog jednostavnog a ipak provokativnog pitanja sa zahvalnošću sam zaključio da sam od svog sina naučio mnogo o vremenu – kako se on odnosi prema njemu a kako ja, i kako se odnosimo jedan prema drugome kroz sklad i nesklad naših osobnih mjehurića vremena. Kako sam pomalo ljubitelj Zvezdanih staza (ako se to uopće može 'pomalo' biti), prisjetio sam se jedne epizode u kojoj se vrijeme podijelilo na zasebne mjehuriće vremena koji su se kretali različitim brzinama te sam se zapitao nije li to i vjeran prikaz naših ovozemaljskih realnosti.

Prije više od deset godina preselio sam se iz Irske u Hrvatsku u potrazi za boljom

kvalitetom života. Ono što sam dobio bila je i bolja kvaliteta vremena. Kad sam se nastanio u Zagrebu, s idejom da tu za uvijek ostanem, imao sam malo novca, nisam poznao jezik, nisam imao gdje stanovati, bio sam bez posla i prijatelja. Napustio sam dobro plaćen posao arhitekta i prijašnji život. Mnogi su govorili da sam lud, mnogi tako i dalje misle, ali su mi najveća potpora bili roditelji koji su moju odluku komentirali riječima da ako je to doista ono što sam odlučio učiniti, onda neka to doista i učinim!

Nakon deset godina promatram svog sina Liama dok se često sam satima igra s igračkama duboko koncentriran i zadovoljan. Razlog može biti to što smo kao životni i roditeljski stil odabrali život bez televizora, premda ja mislim da Liamov

način igre proizlazi iz njegovog mirnog postojanja u vremenu. Liamu su samo tri godine pa se može očekivati kako nema spoznaju o vlastitoj smrtnosti te bi bilo razumno očekivati da je možda za njega vrijeme beskonačno – stoga on ni nema razloga za žurbu.

Prosječna starija osoba teško da očekuje još puno vremena pred sobom. Nije li to razlog zbog kojeg se nalazim u stalnoj utrci s vremenom? Kao poduzetnik pod stalnim sam pritiskom za novim poslovima koji će nam osigurati egzistenciju i blagostanje. Problem je u tome što takvo stalno razmišljanje unaprijed skreće moje kognitivne procese sa sadašnjosti u budućnost. Toliko toga se treba učiniti dok se ta budućnost ne dogodi – panika nastaje kad pokušava-

mo položiti tračnice tako da obiteljski i financijski vlak ne isklizne iz njih kad konačno tamo stignu. Ali gdje je ono *sada*, ili bolje rečeno – kad će biti vrijeme za *ovdje*? Ovdje bi, čini se, trebalo biti sada, što svakako vrijedi za moga sina, ali moje *ovdje* i *sada* pomaknuta su u budućnost. Stoga je za mene veliki izazov biti potpuno prisutan za svoga sina onako kako je to on za mene. Ponekad on to jasno izrazi bez imalo razmišljanja. Ponekad je na mene ljut jer nisam tu – premda sjedim s njim i igram se – on osjeća da sam ja u svom, a on s svom mjhuriću vremena. Ponekad samo kaže: 'Tata se danas nije igrao sa mnom.' Tada mi supruga priskače u pomoć, ali njegova presuda je čvrsta. U tim trenucima za koje sam siguran da su poznati svakom roditelju, ja nisam prisutan. Što je još gore, što sam više mislima u budućnosti, to brže s njima biva povučeno i moje vrijeme. Dakle, možemo li nešto učiniti kako bismo utjecali na postojanje različitih mjhurića vremena? Možemo li usporiti svoj tempo života kako bismo ga uskladili s nečijim drugim i tako stvoriti značajne veze?

Ja mislim da su i razna mjesta smještena u vremenskim mjhurićima. Kad ste na odmoru, potrebno vam je nekoliko dana prilagodbe. Meni se to iskustvo ponavlja kad se nakon nekoliko dana vratim kući s puta. Dok sam odsutan, zamišljam da sam kod kuće, ali me taj snažan emocionalni trenutak bivanja u budućnosti često katapultira tako da pri povratku kući, naočigled moje obitelji, prolazim pored njih ostajući u budućem *modu* - mjestu odakle sam upravo došao. Ustvari, ova iskustva su svojstvena svima, a vrijeme je ono što vi od njega učinite i kako ga razumijete.

Za mene je jedna od najvećih ironija bivanja u budućnosti tumačenje da to činim kako bih mogao skrbiti o svojoj obitelji. Međutim, to je i najlošija usluga koju im činim po obrascu *tamo* i *tada*, a ne *ovdje* i *sada*. Kako bi naš svijet izgledao kad bismo stvari pustili na miru? Nije li to isto kao i pripisivanje odgovornosti

nekom višem biću, sve-miru ili sudbini? Mislim da je to nejasna verzija iste stvari – možda moramo prestati *pokušavati biti* i prihvatiti ono što *doista jesmo*. Znam da naša djeca neće imati ništa protiv. Možda će i ona, kad njihovi roditelji prestanu biti onipotentni, tada više moći biti ono što *doista jesu*. Suvremena obiteljska psihologija govori da je jedan od najvećih uzročnika stresa očekivanje roditelja da budu *super* roditelji. Bi li 'dovoljno dobar' moglo biti prihvatljivo? Možemo li se pomiriti s činjenicom da smo OK roditelji umjesto da našu težnju ka uzvišenom cilju završimo neuspjehom? Vjerojatno nikog ne iznenađuje da smo se doveli do ovog stanja stvari.

'Potraga za savršenim' u društvu vrti se oko medija koji je snažno potiču. Elizabeth Gilbert¹ u svojoj knjizi *Committed* (Posvećeni) analizira zahtjeve zapadnih društava koji od nas traže da budemo savršeni supružnici – najbolji prijatelji, srodne duše, fantastični ljubavnici, financijski stručnjaci, savjetodavci, maseri, komičari, snalažljivi, kreativni... popis je podugačak. Biste li se prijavili na natječaj za posao kad bi se tražile maksimalno razvijene sve karakteristike s liste? Pa ipak, u zapadnom društvu često to očekujemo jedni od drugih i od sebe kao partnera. Također, po istom nerazumno visokom standardu, to očekujemo od sebe kao roditelja. Na kraju završimo s iluzijom da možemo biti ono što nismo te trčimo kroz život trudeći se uhvatiti budućnost nečega što ne postoji.

Evo i nečeg ironičnog. Ako samo zastanete i pričekate trenutak – poput keltske duše, sve će se posložiti, pa i vrijeme. A tamo u vašoj duši i u vašem mjhuriću vremena nalazi se vaše dijete – sada uskladeni s vama, a vaše riječi ga grle kroz vrijeme i bezvremenski.

¹ E. Gilbert, *Committed: A Sceptic Makes Peace with Marriage*, Viking-Penguin, 2010.

Paul O'Grady je izvršni poslovni savjetnik i autor knjige 'Ja, tata iz Irske' (*Who's your daddy?*). Voditelj je škole Irish Maiden-Croatia, škole irskog plesa i suosnivač nevladine organizacije Dječja udruga hrabrost - D.U.H. za djecu s posebnim potrebama. irskistudio@gmail.com

